

Autora:

Sònia Guilana

Supervisió:

Dra Mar Camacho

Universitat Rovira i Virgili

Facultat de Pedagogia

Tarragona

Estudi amb llicència Creative Commons

[EL PORTFOLIO DIGITAL]

Un instrument per avaluar competències. Una breu introducció teòrica a l'eportfolio, una guia per a la seva implementació a l'ESO i un exemple d'implementació en llengua anglesa.

Continguts

Resum.....	p.3
Presentació.....	p.3
Bloc 1: El portfolio digital.....	p.4
1.1 Justificació del projecte.....	p.4
1.2 Què és l'eportfolio.....	p.6
1.2.1 Orígens.....	p.6
1.2.2 Definició.....	p.7
1.2.3 Tipus.....	p.8
1.2.4 Components.....	p.9
1.2.5 Usos i beneficis.....	p.11
1.2.6 Procés d'elaboració.....	p.12
1.3 Base Conceptual.....	p.13
1.3.1 El Constructivisme	p.13
1.3.2 El Connectivisme	p.14
1.4 Metodologia i Avaluació	p.18
1.5 Instruments.....	p.24
Bloc 2- Implementació de l'eportfolio a l'ESO.....	p.27
2.1 Guia d'implementació.....	p.27
2.2 Aspectes crítics	p.33
2.3 Comentaris de l'alumnat.....	p.34
Conclusions	p.36
Bloc 3- Implementació de l'eportfolio en llengua anglesa a 3 i 4 ESO (en web)	
Referències	p.40

Resum

Un dels aspectes fonamentals a l'hora de programar per competències és l'avaluació. El portfolio digital o eportfolio és un dels instruments utilitzats per avaluar competències en diversos nivells educatius arreu del món. A l'ESO, aquest instrument també ofereix una alternativa d'avaluació i d'aprofundiment en els aprenentatges fomentant 4 competències bàsiques en l'alumnat: la comunicativa, la digital, aprendre a aprendre i l'autonomia. Aquest estudi ofereix en 3 blocs una introducció teòrica a l'eportfolio, una guia d'implementació a l'ESO, tot i que és adaptable a d'altres nivells, i els materials d'exemple (en web) per a realitzar un eportfolio en llengua anglesa a 3 i 4 ESO i la seva corresponent avaluació. Aquest estudi està disponible a <http://www.xtec.cat/~sguilana/eportfolio>

Presentació

Sóc professora de llengües estrangeres a l'Educació Secundària des de 1996. La primera vegada que vaig sentir a parlar del portfolio va ser al 2004 en una sessió de formació de professorat per la Dra Olga Esteve. Seguint [les seves directrius](#), vaig fer una recerca d'aula sobre la llengua oral. L'instrument que em va acompanyar durant la meua recerca s'anomenava portfolio. Una guia on registrava i reflexionava sobre les actuacions que feia, recollint evidències i analitzant els resultats obtinguts. Al final, el portfolio era un producte que recollia un procés de canvi d'actuació a l'aula.

Com a docent, aquell instrument em va portar a pensar noves maneres d'ensenyar i aprendre. Al mateix temps, vaig conèixer la iniciativa del [Portfolio Europeu de Llengües](#) dins del [Marc Europeu Comú de referència](#). Vaig preguntar-me, el portfolio podria ser un bon instrument per a promoure un aprenentatge més eficaç, centrat en l'alumnat?

També al 2004 vaig començar a treballar amb la web 2.0 dins del programa de formació pel professorat [llengua \[+TIC\]](#) del Departament d'Educació. Per tal de potenciar l'oportunitat que ofereixen les tecnologies en la construcció de coneixement des de la col.laboració i participació en xarxa vaig dissenyar un [projecte d'innovació](#) del 2006-2009 amb l'ús de l'eportfolio al batxillerat. Els bons resultats del projecte em va portar un pas més enllà: Calia dissenyar una estratègia d'implementació a l'ESO, perquè, un dels problemes que ens vàrem trobar amb el projecte de batxillerat, fou la manca de temps de l'alumnat per a assumir una metodologia i una tecnologia nova en una etapa que ja és molt densa de feina.

Heus aquí, doncs, una guia pel portfolio digital a l'ESO, en 3 blocs.

BLOC 1 EL PORTFOLIO DIGITAL

1.1 Justificació del projecte

Les competències, l'avaluació i l'eportfolio

L'Educació viu immersa en un procés de transformació. El procés de Bolognaⁱ, el Marc Europeu de Competències Clauⁱⁱ, la LOEⁱⁱⁱ, el nou currículum per competències^{iv}, el Marc Europeu comú de referència per a les llengües^v pretenen donar resposta als reptes globals, econòmics i tecnològics de la societat del segle XXI, anomenada també la societat del coneixement.

Sense deixar de transmetre el saber adquirit^{vi}, la finalitat de l'educació és preparar l'alumnat per a adaptar-se a una realitat complexa, canviant i interdependent amb "coneixements, capacitats, habilitats i actituds (...) i aprendre a mobilitzar tots aquests recursos personals^{vii}." Aquesta necessitat de diversitat de sabers ja es recull en un marc europeu de competències clau pel nou segle, DeSeCo^{viii}, elaborat per l'[OCDE](#) (Organització per la Cooperació Econòmica i el Desenvolupament), organització responsable de l'elaboració de l'avaluació europea PISA^{ix}.

Les competències fan especial èmfasi en el desenvolupament d'habilitats de l'alumnat per resoldre tasques mentals complexes més enllà de la reproducció bàsica del coneixement acumulat (OCDE, 2005 p.9) Aquestes habilitats inclouen solucionar problemes, comunicar, col.laborar, experimentar, pensar críticament, expressar-se creativament^x. Al centre de les competències rau l'habilitat de l'alumnat de pensar per si mateixos i prendre responsabilitat pel seu aprenentatge i les seves accions. (OCDE,2005 p.9)

Treballar per competències a l'aula implica una sèrie de canvis metodològics més centrats en trobar com l'alumnat pot aplicar els diferents sabers de manera integrada per resoldre problemes. Amb tot, no es prescriu una metodologia concreta sinó que es donen unes orientacions^{xi} per a la programacions d'unitats didàctiques.

I com es poden avaluar les competències?

Avaluar per competències també implicarà canvis a l'hora de programar, ja que l'avaluació "actua com a reguladora del procés d'ensenyament i aprenentatge"(Generalitat de Catalunya, 2009) guiant alumnat i professorat en l'assoliment d'objectius i efectivitat d'estratègies per aconseguir-los.

En aquest sentit, en l'àmbit de llengües s'argumenta que "cal abandonar la visió de l'avaluació exclusivament sancionadora dels resultats de l'alumnat, i passar a concebre-la fonamentalment com a activitat comunicativa que regula (i autoregula) els processos d'aprenentatge i ús de la llengua, a fi de potenciar el desenvolupament de la competència plurilingüe i l'assoliment de l'autonomia de l'aprenentatge... L'avaluació forma part indestriable de l'estructura de les tasques de l'ensenyament i aprenentatge." (DOC, p.21885) Per això cal " l'ús dels diferents tipus d'avaluació (autoavaluació, heteroavaluació, coavaluació, individual, col.lectiva) i instruments (pautes d'avaluació, qüestionaris, portfolis, dossiers)" (DOC, p.21885)

Una de les línies futures que suggereix el Marc Europeu de competències clau per avaluar les competències és "La construcción de perfiles de competencias para reflejar el hecho de que cada competencia no es utilizada de forma aislada y que se requiere de una constelación de competencias en cualquier contexto. Una forma en que dichos perfiles pueden ser producidos es viendo el portafolio de resultados para cada estudiante en lugar de las competencias individuales de manera aislada." (OCDE, 1996 p.17).

El portfoli se'ns presenta com un instrument d'avaluació que recull mostres o evidències (que es poden verificar) del que l'estudiant en qüestió es capaç de fer en diferents estadis del seu procés d'aprenentatge, i per tant pot ser un dels instruments efectius per a avaluar competències.^{xii}

D'altra banda, l'ús del portfoli digital desenvolupa quatre competències bàsiques. Una de transversal, la competència comunicativa lingüística i audiovisual; dues de metodològiques, la competència d'aprendre a aprendre i la competència digital; i també una de personal, la competència d'autonomia.

La competència comunicativa es fomenta a partir de la realització de diferents tasques/projectes i la reflexió sobre els aprenentatges i pel fet de publicar en línia part o tot aquest treball, creant una audiència real que pot interactuar amb el continguts opinant, comentant, i per tant es comunica de manera significativa i autèntica.

La competència d'aprendre a aprendre "guia les accions i el desenvolupament de totes les altres competències bàsiques." (DOC , p. 21880) L'avaluació per eportfoli ajuda l'alumnat adolescent a reconèixer el que han après, auto-avaluar-se i reflexionar sobre el procés d'aprenentatge , així com planificar nous objectius de millora i gradualment auto-regular-se per a seguir aprenent.

Pel que fa a la **competència digital**, la majoria de l'alumnat adolescent té moltes habilitats digitals apreses informalment, que utilitzen en el seu temps d'oci, ja sigui amb jocs d'ordinador, consoles o en les xarxes socials. Amb tot, cal una alfabetització de l'alumnat en l'ús crític de les TIC per a saber processar i gestionar informació abundant, complexa (DOC p.21880) i híper-fragmentada^{xiii}, participant i col.laborant en comunitats d'aprenentatge formals i informals i generant produccions responsables i creatives, (DOC p.21880)

El portfolio digital o eportfolio contribueix a la millora de la competència digital de l'alumnat, incorporant nous formats en l'aprenentatge; integra experiències de diversos contextos d'aprenentatge formals i informals creant una identitat digital que facilita la participació en comunitats d'aprenentatge en línea, connectant els usuaris per interessos i afinitats.

I finalment, la **competència d'autonomia i iniciativa personal** s'incentiva amb gestió dels propis aprenentatges, saber “analitzar possibilitats i limitacions, conèixer les fases de desenvolupament d'un projecte, planificar, prendre decisions, actuar, avaluar el que s'ha fet i auto-avaluar-se, extreure'n conclusions i valorar les possibilitats de millora”, que implica realitzar les diferents activitats i organitzar-les en l'eportfolio, fomentant així “ l'autoexigència, el pensament crític i el desenvolupament d'hàbits responsables” (DOC, p.21881)

Una altra dimensió d'aquesta competència és la creació d'una identitat digital, que ajudarà a l'estudiant a construir “ de forma conscient i autònoma la seva pròpia biografia d'acord amb les seves voluntats” (DOC, p.21881)

1.2 Què és un eportfolio

1.2.1 Orígens

El portfolio ha estat tradicionalment l'eina de presentació dels arquitectes per a mostrar els seus projectes més interessants i rellevants a futurs clients com a evidència de les seves competències, habilitats i experiències, d'una manera més documentada i explícita que no un clàssic currículum vitae. També fotògrafs, models, artistes, periodistes, dissenyadors gràfics realitzen el seu book per a la mateixa fi.

Al món educatiu, es van començar a utilitzar els portfolios als anys 70 als Estats Units, quan es buscaven nous instruments d'avaluació més efectius per a evidenciar el progrés de l'alumnat^{xiv}

més enllà dels tradicionals exàmens. L'alumnat d'Educació Visual i Plàstica fa temps que l'han integrat a la seva aula. Scrapbooks, dossiers, carpetes (d'anelles, classificadores etc) són altres experiències en la mateixa línia d'aportar evidències d'aplicació dels aprenentatges.

Alguns dels àmbits on l'ús del portfolio està ja fortament implantat són la formació inicial del professorat, formació professional, educació universitària a USA i Austràlia^{xv}, i a Europa^{xvi} especialment a Gran Bretanya^{xvii} i Holanda^{xviii}. A Catalunya, la UOC^{xix}, la UPC^{xx} han iniciat projectes i a Espanya també s'ha creat una xarxa del Ministeri d'Educació i Ciència pel desenvolupament d'eportfolios^{xxi}. Respecte a l'etapa d'Educació obligatòria, s'han realitzat estudis europeus com el MOSEP^{xxii}, el BECTA^{xxiii} i pràctiques consolidades com el portfolio de llengües^{xxiv}, especialment a partir del treball basat en competències. A Nova Zelanda^{xxv}, la implantació s'ha començat a implantar des de l'Educació Infantil fins acabar la Secundària.

1.2.2 Definició

Existeixen nombroses definicions de l'eportfolio, en funció dels tipus i la seva finalitat, i això sovint porta a la confusió. En termes general, l'eportfolio és una col·lecció digital personal d'informació que descriu i il·lustra l'aprenentatge d'una persona, l'experiència professional i les seves fites^{xxvi}.

Definicions més relacionades amb l'aprenentatge:

"Un eportfolio és una agregació intencionada d'ítems digitals - idees, evidències, reflexions, retroaccions etc, que es presenta a una audiència seleccionada amb evidència de l'aprenentatge i/o habilitat d'una persona" (Sutherland i Powell, 2007)^{xxvii}

Un eportfolio és una col·lecció d'evidències que mostra el teu viatge d'aprenentatge en el temps. Els portfolios poden fer referència a camps acadèmics específics o a l'aprenentatge de per vida. Les evidències poden incloure mostres d'escrits, fotos, vídeos, treballs de recerca, observacions de professorat i companys, i /o reflexions. L'aspecte fonamental d'un eportfolio és la teva reflexió sobre les evidències, perquè les has seleccionades i què has après del procés de desenvolupar l'eportfolio

Helen Barrett, 2009

Entendemos el portfolio como un instrumento que tiene como objetivo común la selección de muestras de trabajo o evidencias de consecución de objetivos personales o profesionales que ordenados y presentados de un determinado modo cumplen la función de potenciar la reflexión sobre cada una de las prácticas (educativas, profesionales, civiles). De este modo las actuaciones de cada persona que elabora un portfolio están sometidas a una necesaria valoración personal (puesto que ésta es una parte constitutiva del propio instrumento) y a la valoración externa de otros (que se puede formalizar de diferentes maneras) ya que el resultado va dirigido a un objetivo (mediante la aglutinación de los mejores trabajos realizados en un periodo de tiempo documentados convenientemente en el trabajo o en un centro educativo, por ejemplo, se puede: ser evaluado a lo largo de un curso, buscar trabajo, promocionar en la misma empresa, describir la trayectoria vital, etc.) (Barberà, Bautista, Espasa y Guasch, 2006)^{xxviii}.

1.2.3 Tipus

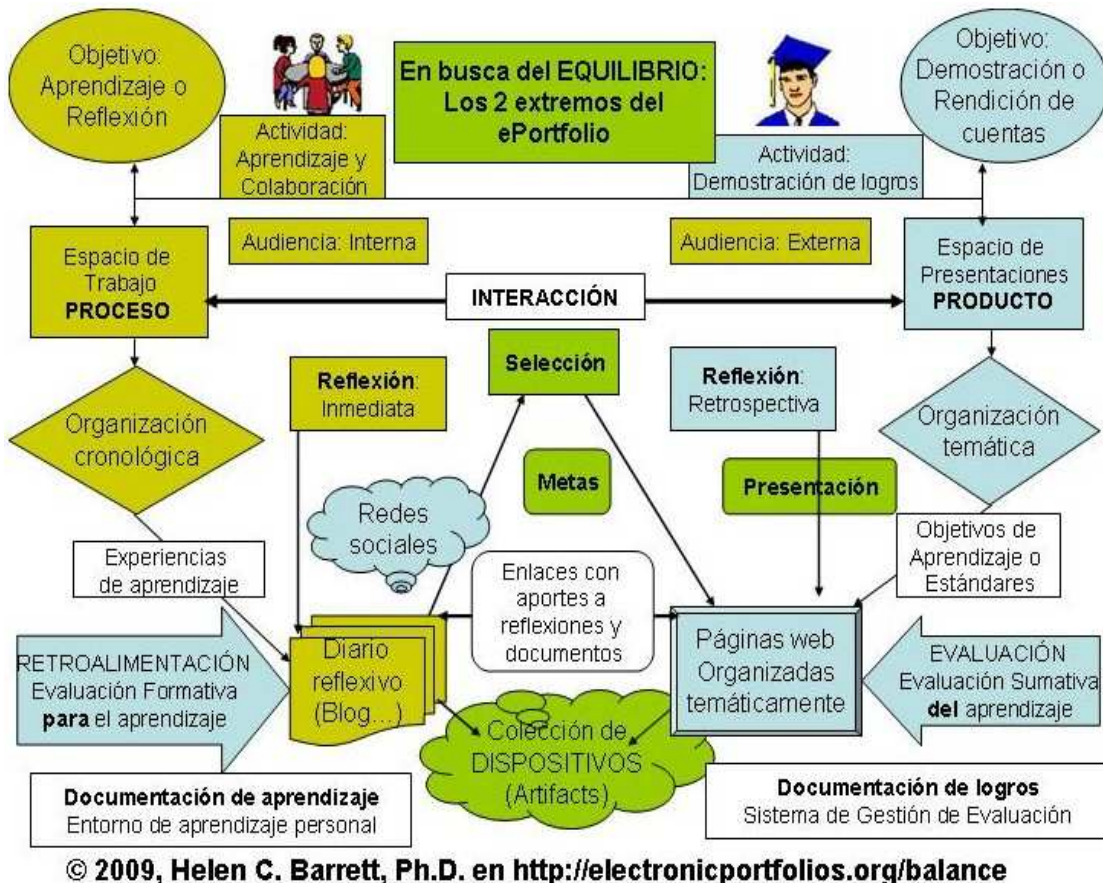
Helen Barrett^{xxix}, reconeguda experta en eportfolios, suggereix 2 tipus d'eportfolio de l'alumnat:

1. El portfolio de treball. Un espai de treball que documenta un **procés** d'aprenentatge d'una persona en un espai de temps amb una col·lecció d'activitats/evidències i la reflexió sobre aquestes evidències d'aprenentatge.

2. El portfolio de presentació. Un espai que presenta un **producte** com a mostra d'unes competències assolides en un procés d'aprenentatge a una audiència i per un objectiu (avaluació d'un curs, assoliment de standards específics, desenvolupament professional, aconseguir una feina...)

Existeix un gran consens^{xxx} que el terme eportfolio inclou tant el procés com el producte. Darrera del producte com a presentació d'artefactes, experiències i fites d'aprenentatge de les competències assolides, hi ha un complex procés de planificació, síntesi, discussió, reflexió i retorn. Aquests processos són tan importants com el producte final.

FONT IMATGE: [process vs product balance](#)

L'eportfolio com a **procés** fomenta l'**avaluació formativa**, l'avaluació per aprendre a través de la interacció amb el professorat, companys i la reflexió individual.

L'eportfolio com a **producte** fomenta l'**avaluació sumativa**, l'avaluació final d'un aprenentatge amb la presentació de documents seleccionats (i justificats) per a acreditar uns objectius.

1.2.4 Components^{xxxi} (Siemens 2004, Esteve, 2008)

La flexibilitat de l'eportfolio permet incloure una gran varietat d'informació, en funció de la finalitat. Aquests són alguns dels elements comuns, amb exemples possibles d'eportfolios.

Objectius plans d'aprenentatge, finalitat de l'eportfolio, objectius de millora

Evidències projectes, tasques, presentacions, treballs orals/escrits, audiovisuals

Avaluació criteris d'avaluació, auto, co-avaluació d'evidències

Reflexió anàlisi de les evidències per a justificar la selecció/avaluació

Comentaris del professorat, dels companys, de la comunitat per a millora

Informació personal: interessos, valors

Activitats personals: voluntariat, formació..

Informació acadèmica i professional Historial acadèmic, formació, experiència laboral

Reconeixement Certificats, premis

eportfolio d'aprenentatge

- Col·lecció d'evidències
- Comentaris, avaluació
- Reflexió

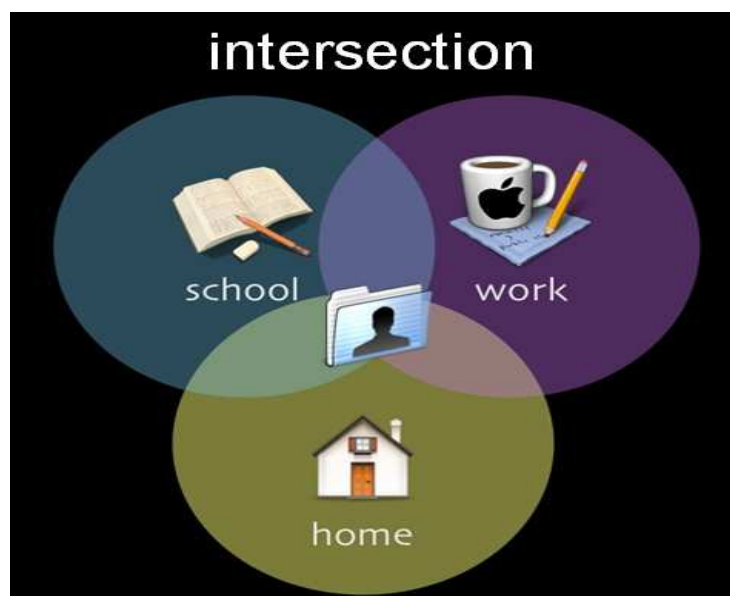
eportfolio d'avaluació

- Selecció d'evidències
- Avaluació
- Reflexió

eportfolio de presentació acadèmica i/o professional

- Informació Professional i Acadèmica
- Informació Personal i/o Activitats personals
- Evidències relacionades amb l'objectiu de la presentació
- Reflexions sobre les evidències (opcional)

Observant l'amplitud de components possibles, s'infereix que un dels grans potencials de l'eportfolio, és que promou la idea que l'aprenentatge és una realitat transversal i contínua, connectant els diferents contextos on es mou l'individu i integrant les seves experiències, més enllà de l'aprenentatge formal.^{xxxii}

[Font imatge](#)

1.2.5 Usos i Beneficis ^{xxxiii}

per a l'alumnat

- Gestionar el seu propi coneixement
- Mostrar l'història de desenvolupament i creixement
- Adaptar-se en nous contextos educatius, facilitant la mobilitat
- Planificar objectius
- Connectar experiències d'aprenentatge formals i informals
- Integrar competències i coneixement des de les diverses disciplines
- Flexibilitzar l'aprenentatge amb un suport TIC en qualsevol lloc a qualsevol hora
- Compartir l'aprenentatge en xarxa per a col·laborar amb idees, recursos i també per a re-elaborar a partir de comentaris i retorns dels companys i professorat
- Apropiar-se gradualment d'eines metacognitives (pautes, criteris, observació, reflexió) per a avaluar els encerts i errors dels aprenentatges amb més autonomia i sentit crític per a nous aprenentatges
- Proveir-se d'un currículum dinàmic en construcció permanent, com a part de la pròpia identitat digital
- Facilitar instruments per a la continuïtat de l'aprenentatge després de l'etapa escolar

per al professorat

- Avaluar l'alumnat de manera més autèntica i transparent a partir de les evidències, competències operatives i reflexions
- Identificar necessitats d'aprenentatge individuals i/o col·lectives
- Crear un camí d'avaluació que està centralitzat i compartit amb l'alumnat, fent-lo co-responsable
- Preparar l'alumnat per a un aprenentatge de per vida
- Facilitar evidències per l'autoavaluació de la tasca docent, en l'assoliment d'objectius, l'adequació de metodologies i tecnologia emprades així com dels criteris d'avaluació
- Mitjà per a compartir continguts i estratègies amb altre professorat intracentre, intercentres o en la xarxa per a facilitar el debat pedagògic constructiu

per a la institució

- Ajudar a fomentar la visió transversal del coneixement
- Contribuir al desenvolupament d'un rol més permanent en la vida de l'alumnat, més enllà de l'espai i temps compartit
- Presentar i compartir amb la comunitat educativa i entorn social experiències d'aprenentatge

per a la comunitat

- Per pares, família (especialment a l'Educació Obligatoria): Mostrar, compartir i fins i tot involucrar-los amb l'aprenentatge dels fills
- Pel mercat laboral: complement al Currículum Vitae a l'hora de buscar feina
- Pels tribunals, jurats: eina d'avaluació de mèrits

1.2.6 Procés d'elaboració^{xxxiv}

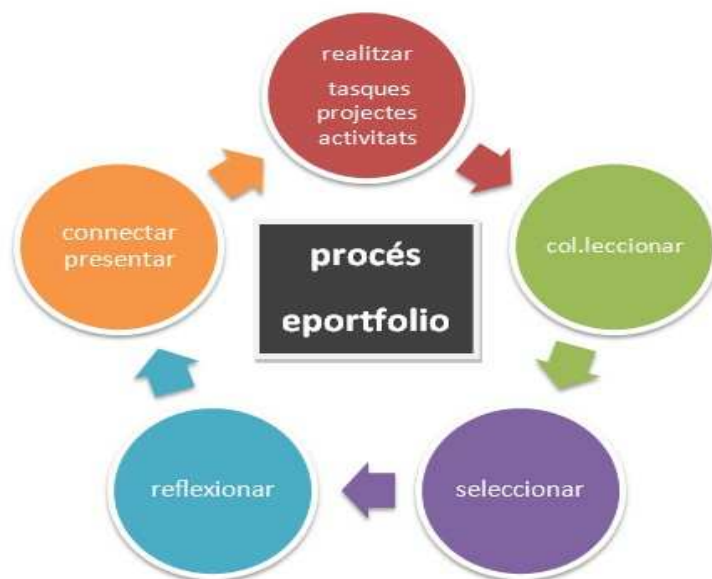
Pas 1- Col·leccionar Recollir les evidències del procés d'aprenentatge: activitats, tasques, projectes, fotos, vídeos, escrits, podcasts entre d'altres a mesura que es van elaborant.

Pas 2- Seleccionar Escollir les evidències que millor exemplifiquen les competències, objectius que volem mostrar, segons els criteris d'avaluació o d'èxit pertinents.

Pas 3- Reflexionar Analitzar les evidències en funció dels objectius que es persegueixen i els criteris d'èxit, valorar el procés d'aprenentatge i establir nous objectius de millora si s'escau.

Pas 4- Presentar/Connectar Compartir el portfolio amb una audiència determinada o públicament, per a mostrar aprenentatges/competències, contrastar experiències amb altres companys, obtenir retroacció per a la millora, crear una comunitat d'interessos afins i connectar els diversos aspectes de la vida: personal, aprenentatge, treball i comunitat.

Sovint els portfolios s'han limitat a presentar una col·lecció d'evidències de treball sense reflexió ni justificació de la selecció.

gràfic basat en: <http://www.wikieducator.org/images/8/80/EPortfolioProcess.jpg>

Aquest procés cíclic, vol, en paraules d'Esteve i Arumí (2005), "fomentar en el procés d'avaluació la confluència de diferents perspectives i en diferents moments, perquè així s'obtinguin múltiples instantànies del procés dinàmic que suposa tot procés d'aprenentatge." Introduir l'eportfolio com a instrument d'avaluació sovint suposa un repte per a professorat i

alumnat, ja que demana canvis a nivell metodològic que recullin aquest procés dinàmic. (Barberà, 2009, p.7)

1.3 Base conceptual

Investigar es conversar, enseñar es conversar, aprender es conversar, experimentar es conversar, reflexionar es conversar.

Jorge Wagensberg, 2003

L'ús de l'eportfolio com a instrument d'aprenentatge i avaluació sorgeix fonamentalment de dues teories:

El **constructivisme**, en el vessant de la teoria sociocultural de Vygotsky i la pedagogia dialògica de Mercer^{xxxv} i el **connectivisme** de George Siemens^{xxxvi}

1.3.1 El constructivisme

Com ja és sabut, el constructivisme veu l'alumnat com un conjunt d'individus cognitivament actius, que en el seu intent d'arribar a coneixements nous, fa un ús estratègic del seu coneixement previ o implícit, que engloba tant la seva experiència social com el seu coneixement del món i també les seves capacitats d'execució de tasques o activitats d'aprenentatge (Esteve, 2009)

En el vessant constructivista de la teoria sociocultural de Vygotsky, s'incorpora la idea de la interacció amb altres individus per a fomentar processos cognitius superiors que afavoreixen l'aprenentatge. Així doncs, el desenvolupament cognitiu no és només procés interior, com proposa el constructivisme, sinó també exterior. (Esteve, 2009)

Mercer desenvolupa aquesta idea cap a una pedagogia dialògica, on l'educació és un procés de reciprocitat i per tant, ensenyar implica conversar. Cal, en aquest sentit, fomentar a l'aula tres tipus grans d'interacció:

* **Professorat-alumnat** Introduint nous continguts partint dels coneixements de l'alumnat i connectant els nous coneixements a través de les intervencions que van sorgint. Una de les estratègies que fomenten aquesta interacció són les preguntes obertes que conviden l'alumnat

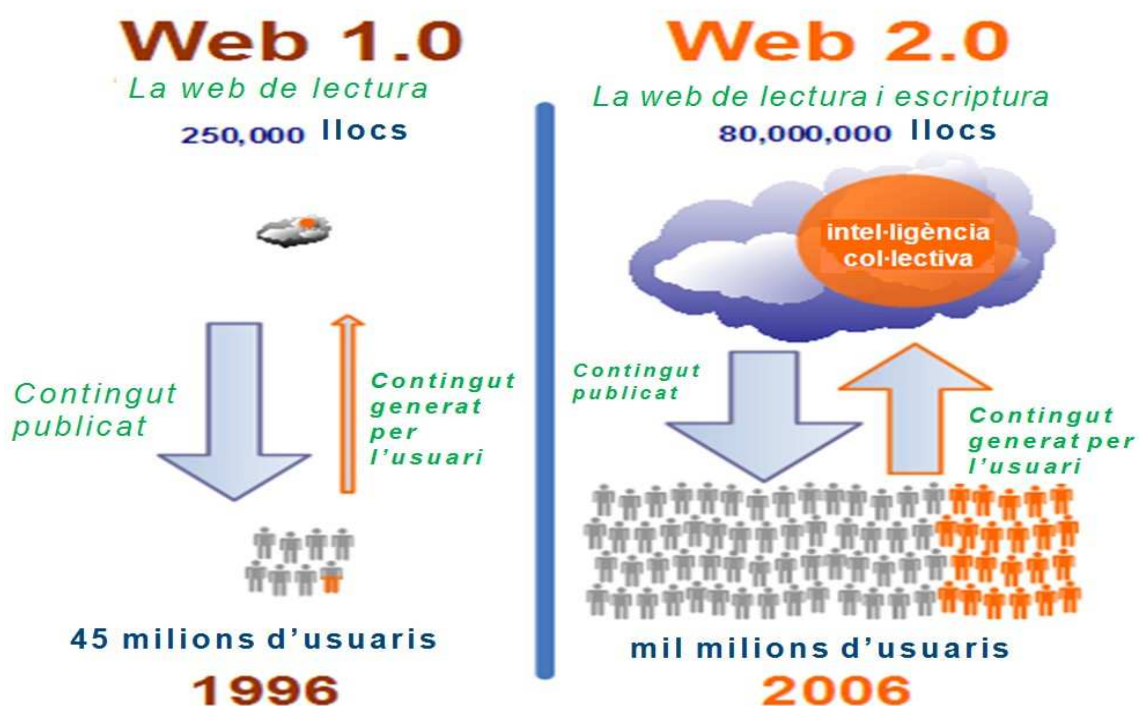
a buscar com connectar el coneixement previ amb el nou. En aquest sentit, l'alumnat és vist com un expert potencial. Aquesta participació activa, segons Esteve, només és possible en un clima de confiança i acceptació mútues (Esteve, 2009)

* **Alumnat-alumnat** (entre iguals) Una conversa que porti a compartir informació rellevant per arribar un acord, assumir responsablement les pròpies decisions, discutir alternatives, raonar actuacions etc. La conversa grupal aporta noves perspectives a cada membre i a l'hora el fa conscient de la seva aportació al grup.

* **Alumnat amb si mateix** El discurs interior és una forma de diàleg amb si mateix, i serveix per a donar forma i controlar els propis pensaments, raonar, planificar, resoldre problemes, recordar, mediat pel llenguatge. (Esteve, 2009)

1.3.2 Connectivisme

La teoria del constructivisme va ser desenvolupada abans de la revolució digital d'internet. Això comporta que s'hagi de revisar com afecta aquesta nova realitat en l'aprenentatge, tenint en compte l'impacte de la tecnologia en la nostra vida, en especial des de l'emergència de l'anomenat software social o web 2.0^{xxxvii}. Des del 2004, s'ha desencadenat una explosió del coneixement, a través de la participació i col.laboració dels usuaris en xarxa com a generadors de continguts amb eines fàcils d'usar d'aplicacions conegudes com Wikipèdia, Youtube, Flickr, Blogger, Facebook, Twitter etc que generen una creixent intel.ligència col.lectiva^{xxxviii}.

Adaptat de: [imatge original](#)

La intel·ligència col·lectiva de la web social també es coneix amb altres noms:

Smart mobs, multituds intel·ligents de Howard Rheingold^{xxix}, **Wisdom of the crowds**, saviesa de les multituds, de James Surowiecki^{xi}, **Architecture of participation**, arquitectura de participació de Tim O'Reilly^{xii}, o bé **Sharism**, sharisme d'Isaac Mao^{xlii}.

I com es veu afectat l'aprenentatge a l'era digital?

Segons George Siemens (2004,) aquestes són algunes de les tendències:

Molts aprenents es mouran en diferents camps, possiblement no relacionats entre si durant la seva vida.

L'aprenentatge informal és un aspecte significatiu de la nostra vida. L'educació formal ja no comprèn la majoria del nostre aprenentatge. Aprendre ara té lloc de moltes maneres- en comunitats de pràctica, xarxes personals i completant tasques relacionades amb la feina.

Aprendre és un procés continu, que dura tota la vida. Aprendre i activitats relacionades amb la feina ja no estant separades. Sovint, són el mateix.

La tecnologia està alterant (reconnectant) els nostres cervells. Les eines que utilitzem defineixen i modulen el nostre pensament.

Molts dels processos que tractaven les teories d'aprenentatge (especialment en processament d'informació cognitiva) ara poden ser fetes per o amb suport tecnològic.

Saber com i saber què està sent suplantat .... amb saber on (comprendre on buscar el coneixement que es necessita.)

La nostra competència està basada en formar connexions, ja que no podem viure personalment (aprenentatge basat en l'experiència) ni aprendre tot el que ens cal (el coneixement creix exponencialment i esdevé ràpidament obsolet) per actuar.

Aquests són els **principis del connectivisme**: (2004- 2006)

I L'aprenentatge i el coneixement resten en la diversitat d'opinions.

I Aprendre és un procés de connectar nodes especialitzats i fonts d'informació. Un aprenent pot millorar exponencialment el seu propi aprenentatge connectant-se en una xarxa existent.

I L'aprenentatge pot residir en aplicacions no-humanes. L'aprenentatge, en el sentit que se sap alguna cosa però no està necessàriament activada, pot estar en una comunitat, una xarxa o una base de dades.

I La capacitat per saber més és més crítica que el que actualment se sap.

I Cuidar i mantenir les connexions és necessari per a facilitar un aprenentatge continu. Formar connexions provoca un retorn molt més gran de l'esforç que simplement buscar entendre un concepte.

I L'habilitat per a veure connexions entre camps, idees i conceptes és una habilitat fonamental.

I L'actualització (coneixement acurat i al dia) és l'intent de tot l'aprenentatge connectivista.

I Prendre decisions és en si mateix un procés d'aprenentatge. Escollir què aprendre i el significat de la informació nova és vist a través de la lent d'una realitat canviant. Mentre hi ha una resposta correcta ara, potser falsa demà degut a l'alteració en el clima de la informació que afecta la decisió.

I La integració del coneixement i les emocions en la construcció de significat és important. Pensament i emocions s'influencien mútuament. Una teoria d'aprenentatge que només considera una dimensió exclou una gran part de com l'aprenentatge té lloc.

I L'aprenentatge té un objectiu: millorar l'habilitat per fer alguna cosa. Aquesta millora competencial pot ser en sentit pràctic (per exemple, desenvolupar una habilitat per a usar un programari o aprendre skating) o l'habilitat de funcionar més efectivament en una àrea de coneixement (auto-consciència, gestió d'informació personal, etc). Tot aprenentatge no és només habilitat i comprensió- cal un element d'actuació. Principis de motivació i de decisió ràpida sovint determinen si un aprenent activarà principis coneguts.

I L'aprenentatge personal i organitzatiu són tasques integrades. El coneixement personal està comprès en una xarxa, que retorna a organitzacions i institucions i que a l'hora retornen a la xarxa i continuen proporcionant aprenentatge a l'individu. El connectivisme intenta comprendre com els aprenents i les organitzacions aprenen.

I Aprendre és un procés de creació de coneixement... no només de consumició de coneixement. Les eines d'aprenentatge i les metodologies hauries de capitalitzar aquesta característica de l'aprenentatge.

En resum, segons Stephen Downes, el connectivisme defensa la tesi que el coneixement està distribuït a través d'una xarxa de connexions i per tant, aprendre rau en l'habilitat de construir i tramar aquestes xarxes.^{xliii}

L'eportfolio és un instrument que fomenta la personalització de l'aprenentatge al partir de l'individu, les seves experiències, coneixements previs i representacions per a realitzar les diferents tasques, observar i reflexionar sobre la pròpia pràctica a través de les evidències d'aprenentatge, aprenent a auto-avaluar-se i a proposar-se objectius de millora, així com buscar entre la gran varietat de nous formats, noves eines per a aprendre que s'adaptin a les seves preferències i estils d'aprenentatge.

També facilita la interacció professorat-alumnat a partir de les evidències que es van registrant, per a definir o adaptar nous objectius, metodologies i activitats, connectant a partir de les experiències i temes que l'alumnat segueix o guiar en la recerca d'informació entre d'altres.

Pel que fa a la interacció entre iguals, és el tipus de diàleg que la tecnologia està transformant radicalment. L'alumnat nascut en la tecnologia digital observa, participa, comparteix, enllaça en xarxa, com es comprova en el fenòmen de les xarxes socials tipus Facebook, Myspace, Twitter. L'eportfolio pot utilitzar aquesta iniciativa de l'alumnat en el terreny social per a millorar l'aprenentatge. El fet de compartir les seves idees i produccions d'una manera transparent, esdevenen model pels que observen. Com diu Siemens, " veure els altres aprendre, ja és una manera d'aprendre". (Siemens, 2004) Apart d'observar, interactuar amb els eportfolios dels companys a través dels comentaris en els blogs, fòrums o en una wiki, per exemple, crea una xarxa que continua i potencia les possibilitats de la comunitat d'aprenentatge de l'aula formal. Si aquesta xarxa és oberta, també permet la interacció amb altres usuaris de la xarxa, connectar-se amb altres xarxes existents i generar un diàleg més divers, i per tant, potencialment més ric per l'aprenentatge. A part del contingut, també és important l'aprenentatge tecnològic entre iguals. El ràpid avanç de la tecnologia fa que cap alumne ni professor sigui l'únic expert, sinó que el coneixement del grup és superior per introduir noves eines tècniques, solucionar problemes, buscar fonts d'informació actualitzades i fiables etc.

Finalment, un dels elements més centrals en l'eportfolio és la reflexió, el diàleg amb si mateix. El canvi en la interacció entre iguals, l'accés a una quantitat massiva d'informació, fa que sigui més necessari que mai l'espai per a pensar. Dewey que "també aprenem de reflexionar sobre l'experiència." (Dewey, 1933) Cal reflexionar sobre la seva pràctica per avaluar-se, co-avaluar-

se amb els companys, escollir quines mostres d'aprenentatge representen una millora respecte el que podien fer prèviament i establir nous objectius. Així, gradualment, al ser més conscients del seu procés d'aprenentatge i compartint-lo entre iguals i experts, esdevenir més autònoms per seguir aprenent de per vida, connectant-se en xarxa.

1.4 Metodologies i avaluació

El que demanem als estudiants de fer és el qui els demanem ser.

Kathleen Yancey, 2004

From knowledgeable to knowledge able.

Michael Wesch, 2009

Com ja hem dit, l'avaluació dinàmica del procés d'aprenentatge implica uns canvis a nivell metodològic. El currículum no prescriu cap metodologia. Com es pot passar d'un model transmissiu de coneixement a un de més competencial? Aquesta pauta d'interrogació ens pot ajudar en el canvi d'enfocament.

Pauta d'interrogació per a un model competencial (Esteve, Carandell 2009)

Selecciono un contingut teòric de la programació i em pregunto:

1. Per a què servei aquest contingut en una realitat quotidiana?
2. La resposta a "per a que serveix aquest contingut" la reformulo com a objectiu final de la seqüència de treball
3. Què ha de *saber i saber fer* l'alumne perquè sigui capaç d'assolir aquest objectiu?
4. Com faig transparents per als alumnes els continguts tant procedimentals com conceptuals que necessita assolir?
5. A partir de quines tasques treballo aquests continguts?
6. Quina seqüència faig d'aquestes tasques, com les interrelaciono?
7. Com avaluo l'ús d'aquestes continguts en un context reals i en una activitat diferent de la realitzada a l'aula?

El model competencial pot ser treballat a partir de diverses metodologies . Algunes de ja conegudes per l'enfocament competencial són l'**aprenentatge basat en problemes** , **recerca**, **simulacions**, **anàlisi de casos** o **projectes**.

Recull d'estudis i exemples sobre aquestes metodologies

ABP- Aprenentatge basat en problemes

<http://www.xtec.cat/~rgrau/abp/abpbases.htm>

<http://www.xtec.cat/~jrosell3/metodologies/abp/>

<http://pbl.guim.net/minds/ABP%20PBL%20Curs.swf>

<https://www.upc.edu/rima/grups/gipbl-grup-d2019interes-en-ensenyament-basat-en-projectes-problemes/que-es-pbl>

<http://crlt.indiana.edu/publications/journals/TR16-01.pdf>

PBL – Aprenentatge basat en projectes

<http://pbl-online.org/>

<http://www.xtec.es/~amerlo/projecte/pagina11.htm>

Fins i tot moltes pràctiques que el professorat fem a l'aula, són adaptables al model, seguint uns **trets generals**, proposats pel Departament d'Educació (Del currículum a la Programació, p.12) **per a les situacions d'aprenentatge**, que,

I Parteixin de situacions significatives i funcionals, adreçades a generar interès mitjançant la resolució de problemes.

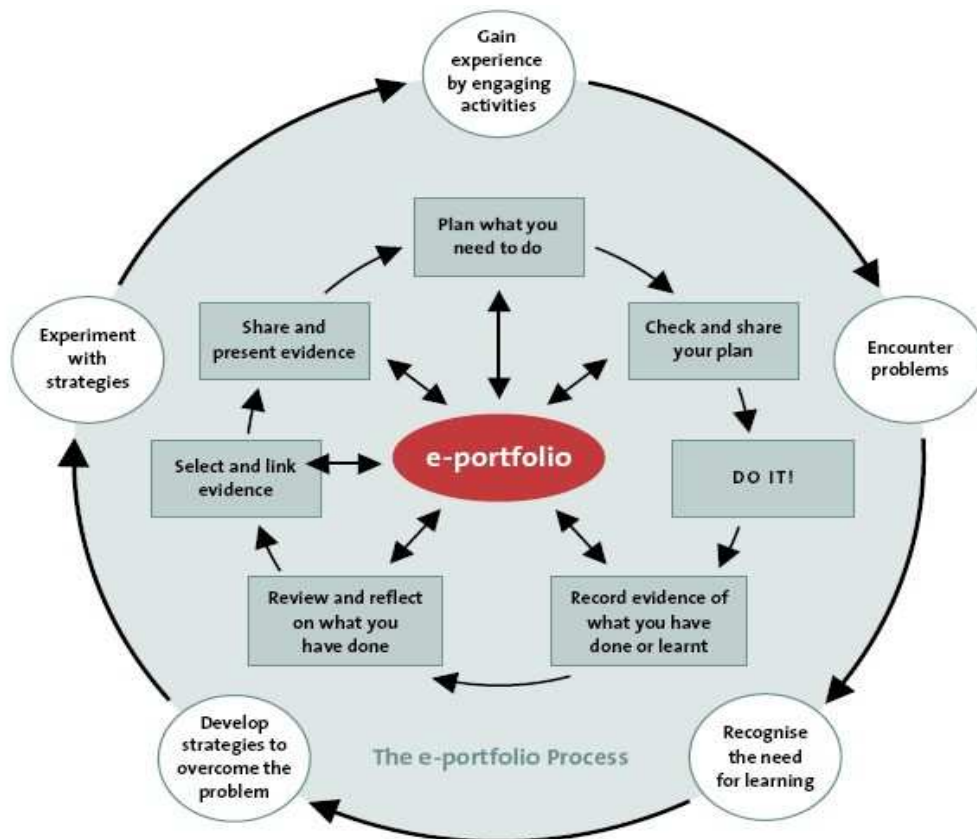
I Presentin models d'actuació que mostrin com s'apliquen els coneixements en situacions pràctiques

I Proposin nivells sistemàtics i graduals d'exercitació i aplicació dels sabers en situacions tan reals com sigui possible i en contextos diferents i progressivament més complexos.

I Potenciïn progressivament la pràctica autònoma, alhora que la pràctica compartida i l'aprenentatge cooperatiu entre iguals.

I Fomentin la reflexió sobre la pràctica i sobre el propi procés d'aprenentatge.

L'eportfolio pot ser un **instrument d'acompanyament en tot el cicle d'ensenyament-aprenentatge**, des de la planificació, en el desenvolupament i l'avaluació de l'activitat, com s'observa en el gràfic.

Font imatge : http://www.mosep.org/images/stories/attachments/mosep_study.pdf p.33

L'eportfolio és un instrument prou flexible per donar suport a diferents metodologies . Segons el que es demani a l'alumnat, l'eportfolio es pot integrar com a part de les pràctiques ja existents. Per exemple, es pot utilitzar com a instrument d'acompanyament en un projecte, per competència específica (competència oral, competència escrita), per un estudi d'un cas, com a seguiment d'un procés d'aprenentatge (un cicle, una etapa) etc. Finalment, per tant, "serán las teorías que se sostengan acerca de la enseñanza y el aprendizaje la que determinen la forma y el contenido que adopte el portafolio" (Barberà, 2009, p.9)

D'altra banda cal que les tasques, projectes o problemes que plantegem siguin prou oberts per a encabir la riquesa dels diferents coneixements, habilitats i aptituds de tot l'alumnat. "El portafolios se transforma en un recurso que posibilita que el alumnado muestre y transforme en evidencias aquello que ha aprendido; por lo tanto, la propuesta de enseñanza tiene que ofrecer alternativas a la búsqueda autónoma de significados construidos por el sujeto, a la propia estructuración conceptual de los contenidos y al enriquecimiento con la integración de experiencias que devienen de diversos contextos. De esta forma, cada portafolios es único y muestra al sujeto que lo asume tal como es. (Barbera, 2009, p.8)

*Diga'm com avalués i
et diré com ensenyés*

Giovanni lafrancesco
Villegas

Pel que fa a **l'avaluació**, un dels elements clau d'acció metodològica, és que l'alumnat comparteixi des del principi de l'activitat, no només el procediment a seguir, sinó també els objectius i els criteris d'avaluació. (Esteve i Arumí, 2007). Cal no confondre els criteris d'avaluació amb el percentatge o la puntuació de l'activitat. Els criteris d'avaluació es realitzaran en forma de **descriptors competencials**, és a dir, el "desglose del conjunto de habilidades que un estudiante debe activar a la hora de realizar una tarea concreta que siempre estará relacionada con una habilidad." (Esteve i Arumí, 2007 p.7) Cal que aquests descriptors siguin el màxim de concrets i entenedors perquè l'alumnat també els pugui reconèixer i saber observar, i així fer-lo co-responsable de la seva avaluació. Aquests criteris d'avaluació també s'anomenen competències operatives.

Exemple de graella d'avaluació i auto-avaluació

SITUACIÓ Presentació oral en anglès sobre un tema del seu interès a 4.ESO

Objectius 5, 6, 7, 11

CONTINGUTS

- Producció de textos orals (...) sobre experiències i esdeveniments de l'àmbit personal, educatiu o general, justificant i explicant breument les seves opinions, i tot tenint cura de la pronúncia i entonació adequades a la situació
  - Participació en converses, simulacions i debats, pautats i preparats, sobre temes dels àmbits educatiu i personal amb diverses finalitats comunicatives i fent ús de les convencions habituals en cada cas i també d'estratègies de comunicació per resoldre les dificultats durant la interacció
  - Participació en interaccions orals, escrites i audiovisuals en les tasques acadèmiques per a l'activació de processos cognitius, i al processament de la informació.
- Recerca a internet en la llengua que s'està aprenent

Criteri d'avaluació lingüístic : Elaborar textos diversos, orals o escrits, tenint cura del registre, el lèxic, les estructures, i alguns elements de cohesió i coherència per marcar la relació entre idees i fer-los entenedors als destinataris o destinatàries

Criteris d'avaluació: Comprendre la informació general i específica, de missatges i documents autèntics (...) i semi-autèntics en suport i format de tipologia diversa sobre temes d'interès dels àmbits personals i educatius

Criteri d'avaluació: Utilitzar els recursos TIC de forma progressivament autònoma per buscar informació, produir textos a partir de models (...)

ETS/ÉS CAPAÇ DE...				
	NOTA Alumna	NOTA Professora	EVIDÈNCIES	OBSERVACIONS
Subcompetència utilitzar recursos lingüístics - 40% de la nota				
Utilitzar lèxic específic sobre el tema?				
Utilitzar estructures gramaticals adequades al nivell propi?				
Usar connectors per unir o separar idees?				
Pronunciar les paraules de forma comprensible?				
Parlar amb fluïdesa, amb poques interrupcions?				
Entonar per a facilitar el seguiment?				
Subcompetència utilitzar estratègies de comunicació- 10% de la nota				
Utilitzar un guió de notes com a suport ocasional?				
Justificar l'opinió amb arguments, exemples?				
Mirar l'audiència?				
Moure's i gesticular amb naturalitat?				
Fer preguntes a l'audiència?				
Respondre preguntes de l'audiència?				
Subcompetències Comprendre informació i usar i recursos TIC - 50% de la nota				
Usar diferents fonts d'informació, autèntiques i semi- autèntica?				
Citar les fonts d'informació seguint el model presentat?				
Seleccionar la informació adequada pel tema?				
Produir un text segons el model presentat?				
Ajustar-se al temps demanat?				
Utilitzar diferents formats de recursos TIC per la facilitar la comprensió, com vídeo, audio, powerpoint...?				
Seleccionar recursos d'ús lliure preferentment?				
Citar les fonts dels recursos utilitzats seguint el model ?				
Quina nota obtens? 40% recursos lingüístics 10% estratègies comunicació 50% recerca informació i ús TIC				

Segons Esteve i Arumí (2005), el que s'aconsegueix al compartir amb l'alumnat des del principi de l'activitat aquest tipus de graelles amb les competències tan detallades va més enllà de l'avaluació final perquè,

- 1- Fomenta l'autoavaluació inicial de l'alumnat, que es pregunta què sap fer d'entrada.
- 2- Ajuda en l'avaluació contínua, com a guia per a elaborar l'activitat i mesurar el progrés que està realitzant.

Per a realitzar aquesta auto-avaluació final, seria ideal que l'alumnat disposi de la gravació en vídeo, com a evidència objectiva per observar exactament el què ha fet i no de les impressions subjectives posteriors. Fer l'auto-avaluació és condició prèvia a ser avaluat pel professorat. D'aquesta manera, un cop acabades les dues avaluacions, es poden contrastar dubtes sobre aspectes concrets d'avaluació i a millorar.

D'altra banda, a l'hora de seleccionar la documentació per l'eportfolio, aquests criteris d'avaluació també ajudaran a l'alumnat a decidir les millors evidències d'aprenentatge i a justificar-les en la seva reflexió, amb arguments basats en competències operatives objectives.

Exemple de Graella de co-avaluació per contribuir a avaluar els companys, però, sobretot, a través de la observació, auto-avaluar-se per a aprendre i millorar un mateix.

SITUACIÓ: Comprensió i co-avaluació d'una presentació oral en anglès de 4 ESO

Objectius 5, 6, 7, 11

CONTINGUTS

- Comprensió global i específica de textos orals, escrits o audiovisuals, en suport i format de tipologia diversa, autèntics i semi autèntics, sobre temes d'interès general i personal.
- Participació en converses, simulacions i debats, pautats i preparats, sobre temes dels àmbits educatiu i personal .
- Participació en l'avaluació i ús d'estratègies d'autocorrecció de les produccions orals

CRITERIS AVALUACIÓ

- Comprendre la informació general i específica (...) sobre temes d'interès dels àmbits personal i educatiu
- Participar en converses i simulacions breus, relatives a situacions habituals o d'interès personal
- Participar en l'avaluació de produccions pròpies i les dels altres

NOM AVALUADOR/A:

PRESENTACIÓ DE (NOM I TEMA):

3 IDEES PRINCIPALS

QUÈ LI PREGUNTO

Aquest/a estudiant és capaç de...

Utilitzar recursos lingüístics adequats a la situació? SI/PARCIALMENT/NO

Utilitzar estratègies de comunicació adequades a la situació? SI/PARCIALMENT/NO

Produir un text segons el model demanat? SI/PARCIALMENT/NO

Utilitzar recursos TIC per a facilitar la comprensió? SI/PARCIALMENT/NO

AVALUA EL TEU COMPANYY/A 😊 😊 😊 :-| 😞 😞

1.5 Instruments (Barrett, 2004; Hilzensauer, 2008; Barberà, 2009)

La tecnologia ha obert noves possibilitats a per a la pràctica de l'eportfolio. Els primers formats digitals, CD, pàgines web amb HTML, entorns virtuals d'aprenentatge com Moodle, ja apuntaven molts dels beneficis que mencionem. Amb tot, ha estat l'emergència de la web 2.0 o software social amb eines com blogs, wikis, fòrums, xats, marcadors socials, etiquetes, xarxes socials etc permeten a molts més usuaris, no només consumir informació, sinó també crear coneixement i establir un diàleg per a aprendre connectats compartint amb altres usuaris. Aquests són alguns dels aspectes que la tecnologia modifica en la creació de l'eportfolio.

Noves possibilitats

Portabilitat. Fàcil d'editar, compartir, portar

Accessibilitat. A l'abast en qualsevol lloc a qualsevol hora.

Repositori de per vida. Evidències i documents disponibles per a diferents usos.

Centrat en l'alumnat. L'alumnat com a creador i gestor del seu coneixement.

Competència digital transversal. L'ús de la tecnologia inclusiva per l'aprenentatge.

Interrelació dels documents amb la reflexió a través d'hípertext

Connectivitat amb altres usuaris a internet, creant xarxes socials segons interessos, comunitats d'aprenentatge, comunitats de pràctica.

Nous formats: hipermèdia. Video, podcasting, hípertext, imatges, presentacions etc

Identitat digital. Ajuda a la construcció de part de la identitat digital de l'alumnat

I també suscita algunes qüestions:

Espai. On es guarden els arxius? A espais gratuïts de la web, o al servidor del centre?

Exportabilitat. Com exportar les dades entre instucions, per l'alumnat?

Interoperabilitat. Com poden les dades ser operants en diferents entorns, sistemes?

Propietat Si es guarden els arxius al centre, de qui és propietat l'eportfolio?

Seguretat. Com s'eviten els virus, spam...?

Privacitat. Què es vol/pot fer públic i què no?

Plagi. Com s'evita el plagi d'altres eportfolios o publicacions d'internet?

Coneixement tècnic. Com formar el professorat i l'alumnat amb les eines?

De la mateixa manera que hi ha molts eportfolios possibles, existeixen també moltes eines tecnològiques. Amb el ràpid avanç de la tecnologia, qualsevol proposta corre el risc de quedar-se aviat obsoleta. Amb tot, existeixen tecnologies molt senzilles, com el processador de textos o presentacions que s'han fet servir amb èxit i continuen servint a moltes pràctiques. Per això, quan parlem d'eportfolios, "debemos comprender que hay una combinación-integración entre la propuesta educativa y la selección de la tecnología adecuada para llevarla adelante"

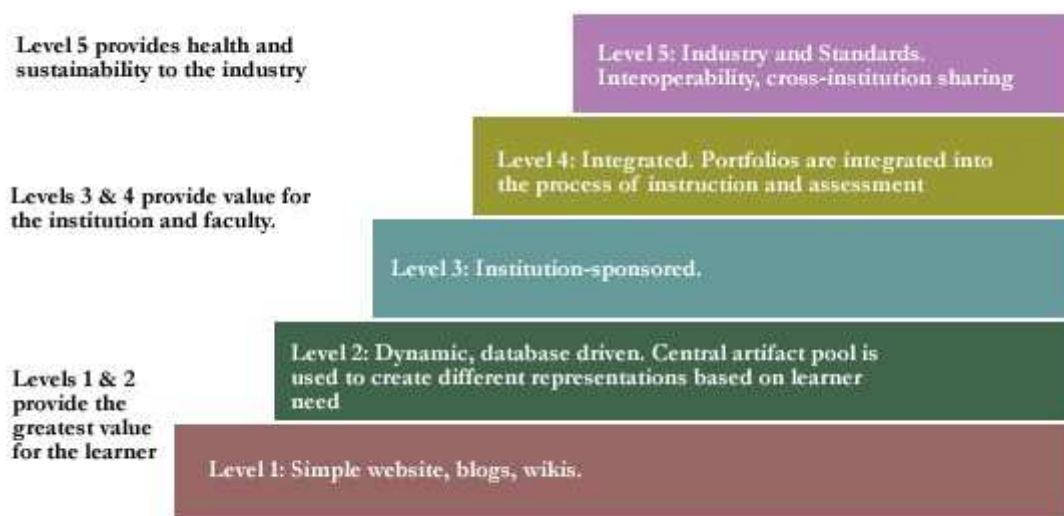
(Barbera, 2009 p.10) És més, com diria McLuhan, si el mitjà és el missatge, qualsevol tecnologia que escollim mediarà el resultat final. Al principi, la nova tecnologia voldrà copiar i representar antics models. Amb el temps, argumenta McLuhan, les eines que escollim ens modificaran a nosaltres i la nostra manera de fer^{xiv}.

Segons Siemens (2004), hi ha diferents nivells d'implementació de l'eportfolio d'acord amb la tecnologia emprada. A nivell organitzatiu,

nivell 1 i 2, l'alumnat és el responsable, usant pàgines web personals, blogs, wikis o entorns dinàmics com Ning etc.

nivell 3 i 4 la institució és responsable de proveir el programari i el suport tècnic. A Nivell 4 el portfolio està integrat en la instrucció i avaluació en tota la institució, com Moodle, Elgg, Mahara, per exemple.

nivell 5, la institució té un estàndard que permet la interoperabilitat amb altres institucions.

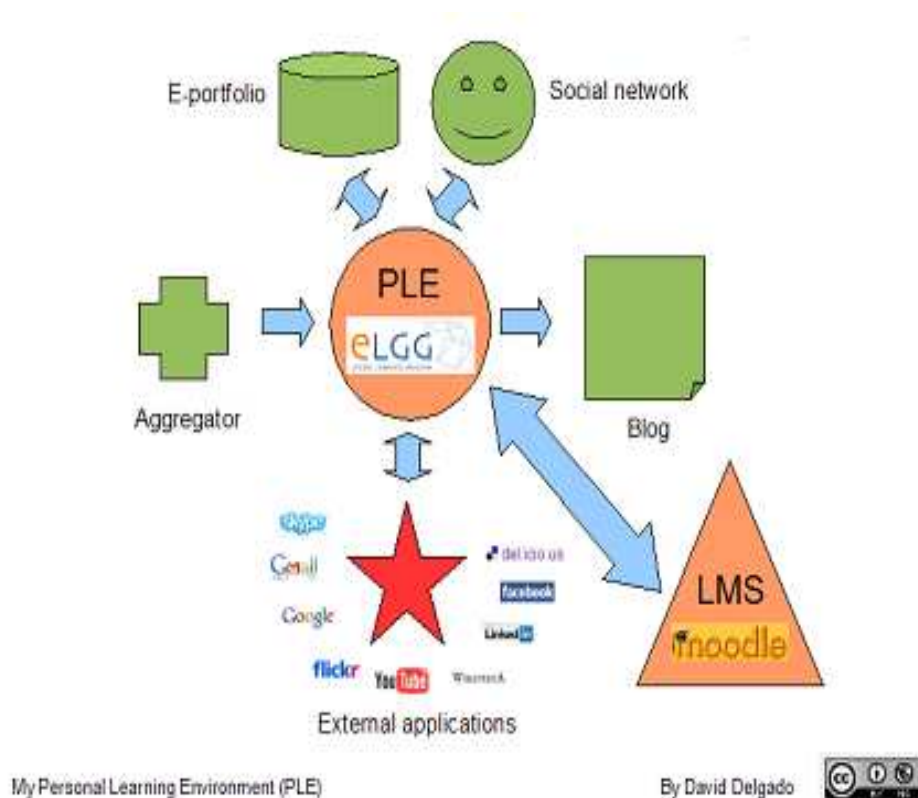
[Font imatge](#)

Es fa necessari definir uns criteris de selecció de la tecnologia adequada en funció del context i els resultats que es vulguin obtenir amb la implementació de l'eportfolio. A vegades, un sol blog serà suficient (nivell 1) Exemple: eportfolios d'anglès de d'alumnat de batxillerat.

<http://acarmonaportfolio.blogspot.com/>

<http://carlagironellportfolio.blogspot.com/>

Altres, caldrà una plataforma institucional amb suport tècnic específic, si es vol implantar a tot un centre o una institució (nivell 3, 4). Per exemple, David Delgado (2009) mostra el seu entorn d'aprenentatge personal (PLE) centrat en l'entorn d'aprenentatge ELGG. Totes aquestes eines permeten a l'usuari interactuar amb la informació que arriba a través de l'agregador, les **aplicacions externes** (Web 2.0) i l'aula **moodle**, escriure articles/ realitzar tasques al **blog**, connectar-se, compartir i col·laborar amb altres usuaris a través de la **xarxa social** de l'entorn i presentar-se i mostrar el seu treball en [l'e-portfolio](#).

Un [altre exemple d'eportfolio](#) de nivell 4 amb suport de l'entorn Mahara, que veurem més endavant.

Helen Barrett presenta una exhaustiva [classificació d'eines i plataformes](#), de codi obert o de pagament, que existeixen per a crear un eportfolio, en permanent actualització.

En el proper bloc, parlarem de possibles criteris per a escollir l'entorn més adient a l'Educació Obligatoria a Catalunya.

BLOC 2 IMPLEMENTACIÓ DE L'EPORTFOLIO A L'ESO

Com diu Barberà, “es necesario determinar el objetivo educativo del e-portfolio de forma clara y explícita desde el inicio y es importante disponer de mecanismos y criterios de diseño tanto tecnológico como pedagógico que ayuden en la concreción, dinamización e implementación del e-portfolio (...) Disponer de pautas concretas que ayuden en el proceso de diseño, desarrollo e implementación del e-portfolio puede ser decisivo para obtener los resultados esperados, tanto desde el punto de vista del uso docente del e-portfolio, como desde el aprendizaje que éste pueda favorecer. (Barberà, 2009, p.10)

2.1 Guia d'implementació

A continuació presentem una guia com a pauta general amb els criteris a considerar en una implementació de l'eportfolio a l'ESO, tot i que pot ser aplicat a d'altres contextos educatius. Al Bloc 3 (web) exemplificarem aquesta guia amb la implementació a 3 i 4 ESO en l'àrea de llengua anglesa.

1. Què es vol aconseguir amb l'eportfolio?

Avaluar una tasca/projecte/competència/àrea/curs/etapa?

Avaluar l'alumnat de manera contínua o formativa a través d'evidències durant un procés?

Avaluar l'alumnat de manera sumativa, amb una presentació d'evidències al final d'un procés d'aprenentatge?

Promoure un aprenentatge més centrat en l'alumnat?

Guiar l'alumnat en la resolució de problemes?

Facilitar un desenvolupament personal i d'aprenentatge de l'alumnat?

Combinacions d'aquests objectius esmentats? (...)

2. Amb quin alumnat?

En quin grup/curs/cicle/etapa?

Quines experiències prèvies en treball competencial/eportfolio han fet que podem utilitzar per a connectar amb el projecte nou d'eportfolio?

Com els pot preparar l'eportfolio per a futurs aprenentatges?

3. Què hi haurà en l'eportfolio de l'alumnat?

3.1 Qui decideix que inclourà?

El professorat avaluador en funció dels objectius?

L'alumnat que realitza l'eportfolio seguint els criteris d'avaluació?

Negociació entre el professorat i l'alumnat?

3.2 Quins elements inclourà?

Una breu presentació de l'estudiant? L'Europass com a presentació standard a Europa?
Quines evidències d'aprenentatge? Què és susceptible de ser inclòs com a evidència i què no?
Exemple: tasques, projectes, textos escrits, imatges, dibuixos, podcasts, vídeos, exàmens, comentaris (...)
Els criteris d'avaluació per cada competència amb les graelles d'autoavaluació?

4. Quin procés seguirà?

Col·leccionar:

- Quin tipus d'evidències/productes d'aprenentatge poden ser incloses en l'eportfolio?
- Com s'han d'organitzar les evidències? Per temes, per competències, per objectius, per habilitats?

Seleccionar

- Quins criteris seguirà l'alumnat per a seleccionar evidències del seu aprenentatge relacionats amb l'objectiu d'aprenentatge?
- Quan seleccionarà les evidències?

Reflexionar

- Quines pautes/preguntes/criteris poden guiar l'alumnat a reflexionar/avaluar el seu aprenentatge?
- L'alumnat pot co-crear algunes d'aquestes pautes i criteris?
- Com pot l'alumnat co-avaluar i reflexionar sobre l'aprenentatge dels altres?
- Com pot l'alumnat establir i planificar nous objectius de millora?

Presentar/compartir

- Quines evidències ha de presentar? per a qui? per a què?
- Quina difusió es fa de l'eportfolio?

5. Com s'avaluarà?

Amb criteris d'avaluació específics segons els objectius i competències?

Amb un sistema general d'aprobat o suspès?

Quin percentatge de la nota implicarà?

És obligatori per l'avaluació o bé opcional?

6. Quan s'avaluarà?

Cada quan farà el professorat un seguiment de l'evolució de l'eportfolio?

Cada quan s'avaluarà l'eportfolio de l'alumnat? Cada trimestre, semestre, final de curs, final d'etapa?

7. Quina plataforma TIC s'utilitzarà per a realitzar l'eportfolio?

7.1 Quina infraestructura TIC hi ha disponible al centre?

- De quins recursos TIC es pot disposar? ordinadors a l'aula, aula d'informàtica, 1-1, ordinadors al centre (biblioteca, portàtils etc), wifi, canó...
- Existeix un bon suport/manteniment tècnic? disponibilitat del coordinador d'informàtica, amplada de banda en la connexió a la xarxa, estat de l'equipament informàtic, disponibilitat de canó etc
- Quin accés a ordinadors té l'alumnat a fora del centre?
- Quina competència TIC té el professorat involucrat?
- Quina competència TIC té l'alumnat involucrat?

7.2 Quines eines TIC poden servir per a realitzar l'eportfolio?

Aquest apartat és el més complicat de contestar, ja que apareixen noves eines constantment, i altres que semblaven funcionals fins fa poc, han deixat d'existir. Amb tot, sempre cal tenir present que **l'eina escollida ha d'estar al servei de l'objectiu pedagògic** i ser **senzilla** d'utilitzar, tant pel professorat com per l'alumnat, perquè pot condicionar l'èxit del projecte. Estudis exhaustius sobre eines per a realitzar un eportfolio:

Helen Barrett manté una [web actualitzada](#)

[Estudi Mosep](#) (2008)

[Estudi Peter Baumgarten](#) (2009)

[Estudi Plataformes obertes](#) (2009)

7.3 Criteris per a la selecció d'una plataforma TIC per l'eportfolio (Rate, 2008)

Exemple de criteris de selecció per a escollir un eportfolio a l'ESO per a un centre públic a Catalunya.

Criteris	Descripció
1- Cost	Ha de ser gratuït en l'educació pública
2- Fàcil d'usar	L'ha de poder usar tot l'alumnat de l'ESO, sigui quin sigui la seva competència digital
3- Espai d'emmagatzematge	Espai prou gran per encabir les produccions de l'alumnat en text, imatges, vídeo, podcast i altres formats emergents, així com preveure l'increment d'alumnat i produccions anual.
4- Compatible amb web 2.0	Possibilitat d'inserir vídeos, podcast, presentacions, documents, RSS, widgets i noves eines emergents
5- Suport tècnic	Disponibilitat de tutorials, manuals i experts que solucionin possibles dificultats tècniques
6- Estètica	Interfície agradable i personalitzable al gust de l'alumnat
7-Sostenibilitat	Un entorn que pugui donar un suport durant un llarg temps, s'actualitzi i desenvolupi prestacions noves
8-Interoperabilitat	Les dades han de poder ser exportades entre diferents

	sistemes i institucions
9-Seguretat	Blindat a virus i spam
10-Categories, Etiquetes (tags)	Possibilitat de categoritzar i etiquetar el contingut per fer més fàcil els agrupaments temàtics i localitzar continguts.
11-Interacció	Facilitar el diàleg entre el professorat i iguals, altres membres de la comunitat a través de comentaris, eines sincròniques com el xat i asincròniques com fòrums, mail.
12- Connexió amb xarxes socials	Integrar les xarxes socials on es mou l'alumnat o les noves que es puguin crear per a connectar l'aprenentatge formal amb informal
12- Integració del mòbil	Possibilitat d'integrar amb l'ús de la creixent tecnologia mòbil
13- Back-up	Còpia de seguretat regular de la base de dades
14- Compatible amb Moodle	En el cas de plataformes, han de ser integrables a l'entorn Moodle que s'utilitza a la majoria de centres de Catalunya

És difícil que una sola eina compleixi tots els criteris. Veurem algunes eines existents al mercat per a realitzar un eportfolio que reuneixen la majoria d'aquests criteris.

	Nom	Descripció	Eines	Exemples
EINES WEB 2.0	Blog	Pàgina web bàsica presentada en ordre cronològic invers.	Blogger Wordpress Xtec Classblogmeister	IES Castelló d'Empúries IES Ramon Berenguer IES Castelló d'Empúries IES Montgrós
	Wiki	Pàgina web simple que tothom pot editar, tot i que l'administrador pot restringir l'accés.	Wikispaces Wetpaint	Helen Barrett Westwood Al Tucker Gordonton
	Google Sites	Pàgina web simple molt versàtil i integra totes les eines google	Google site	Nick Delzotto Sònia Guilana
PLATAF. CODI OBERT	Mahara	Entorn d'aprenentatge per a la creació d'eportfolios amb eines de suport com blogs i xarxes socials	Mahara Video presentacio	Dep Educació NZ school

Per un portfolio a nivell de matèria, projecte/tasca, un blog, wiki o site seran suficients. La plataforma mahara és aconsellable per a implementacions a nivell de centre, com el Moodle, perquè suposa manejar bases de dades, servidors etc que requereixen un coneixement tècnic d'expert.

8. Es començarà amb un grup pilot ? Per què?

Sovint es recomana una experiència pilot abans d'una implementació més àmplia, especialment si estem parlant d'una implementació de centre. Amb tot, s'ha de tenir present que els pilotatges mai abastaran la complexitat ni el potencial d'experiències més àmplies.

Els criteris per a seleccionar el grup pilot seran variats segons les circumstàncies de cada centre. Possibles criteris a considerar són:

Qui coordinarà el pilotatge?

Quin nombre de professorat hi vol participar?

Quin domini TIC té l'alumnat per a facilitar la prova pilot?

Quin domini TIC té el professorat per a facilitar la prova pilot?

Quins recursos TIC tenim a l'abast per aquest grup pilot?

Qui fa el suport tècnic/manteniment dels recursos TIC?

Quin suport disposem per a la gestió des de la direcció del centre? (a nivell d'organització horària, reunions per a seguir i avaluar el projecte, facilitat per accedir a ordinadors amb l'alumnat...)

9. Quina formació específica pedagògica cal pel professorat i alumnat?

L'eportfolio és una eina nova i desconeguda per a la majoria del professorat i alumnat. Hi ha el perill que si s'implanta des d'una sola àrea, per exemple, l'alumnat ho vegi com una incoherència dins dels sistema tradicional d'avaluació i porti problemes en la seva implantació.

Quan sigui possible, cal buscar experiències similars que serveixin de guia o model i visualitzin l'objectiu més gràficament que una explicació teòrica. Alternativament, es pot crear.

10- Quina formació específica TIC cal pel professorat i alumnat?

Segons la plataforma escollida, caldrà familiaritzar l'alumnat i el professorat que hi intervingui en el nou entorn i les eines que s'utilitzaran.

Al web existeixen tutorials ja fets per quasi totes les eines. En cas que alguna no, qui elaborarà els tutorials? (o videotutorials millor, perquè el text llarg en pantalla no s'acostuma a llegir)

Es aconsellable al professorat ensenyar en acció: amb el canó, demostrar com s'utilitza l'eina en els primers passos. Després cal una pràctica, millor dedicar-hi algunes sessions a l'aula (2-3) i l'alumnat expert ja es guia molt per la intuïció. Alguns necessitaran més suport.

11. Com i quan s'avaluarà la implementació del procés?

Cada quan es farà el seguiment de la implementació (pilot i a posteriori)?

Quins criteris es seguiran per a decidir l'èxit de la implementació?

Qui coordinarà tot el procés d'implementació ?

2.2 Aspectes crítics ^{xiv}

2.2.1. Promoció

Per introduir nous elements d'avaluació o aprenentatge , en especial quan requereixen una inversió important de temps i difereixen de metodologies conegudes per l'alumnat, cal implicar l'estudiant des del primer moment, sinó per molt lloable que sigui l'objectiu pedagògic, fracassarà. És essencial explicar a l'alumnat des del principi : (Tosh et all, p.8)

Què és un eportfolio?

Com es fa?

Per a què li servirà?

També cal mostrar bons exemples del què es pot arribar a aconseguir per ajudar a crear una representació mental de l'objectiu que perseguim. Alguns experts també aconsellen al professorat que vol implementar l'eportfolio també realitzar el seu propi.

Tanmateix, amb una presentació inicial no n'hi ha prou. A llarg del procés d'elaboració de l'eportfolio s'ha d'anar recordant i justificant què fem i per a què, familiaritzant l'alumnat amb l'eina, el procés de construcció i els objectius d'aprenentatge, perquè sigui realment significatiu per ells/elles. Si ens limitem a imposar-ho com a sistema d'avaluació, l'alumnat veurà l'eportfolio com una obligació més i perdrà gran part del potencial com a eina d'aprenentatge crític i de desenvolupament personal.

2.2.2 Avaluació

Com s'avaluarà l'eportfolio? Si és només una petita part de la nota final, l'alumnat no veurà reflectit l'esforç de feina i temps que el portfolio demana. Substituir els exàmens tradicionals

també suposa trencar unes creences molt consolidades per part del professorat i l'alumnat sobre com avaluar aprenentatges i que s'haurà d'explicar amb cura i justificar perquè. Amb el currículum competencial, l'avaluació-aprenentatge per eportfolios es presenta com un dels instruments vàlids, com hem vist.^{xlvi} Amb tot, cal un esforç pedagògic d'explicació pràctica. Eines com rúbriques d'avaluació, pautes per a la reflexió ens ajudaran a compartir de manera transparent els criteris d'avaluació, competències operatives que serviran a l'hora per a bastir i avaluar les tasques d'aprenentatge per a l'alumnat i el professorat.

Al Projecte de l'IES Castelló d'Empúries, el portfolio digital d'anglès, per exemple, constitueix un 55% de la nota final de batxillerat. Un 45% el conformen els continguts de l'eportfolio (tasques i projectes); Un 10% és la **selecció** de dues tasques (oral i escrita) que millor representin la seva competència actual en anglès (seleccionades amb els mateixos criteris d'avaluació de les tasques) i una **reflexió** sobre el seu aprenentatge a batxillerat, comparant les diferències entre la primera evidència oral i escrita, i les darreres. El 45% restant són èxamens per habilitats.

2.2.3. Tecnologia

L'ús extensiu de la tecnologia per a l'aprenentatge encara no és una pràctica consolidada en els centres de Catalunya al 2009. L'alumnat i el professorat necessita saber els beneficis de la tecnologia en l'aprenentatge i en la realització de l'eportfolio des del principi, perquè suposa una inversió inicial de temps i feina. A menys que hi vegin un valor i un benefici clar, la tecnologia digital serà una barrera.

Com s'ha comentat en la base teòrica, el nadiu digital encara associa tecnologia digital a oci i crear el vincle tecnologia-aprenentatge en alguns casos funciona molt bé però en d'altres no. En l'experiència al nostre centre, la gran majoria d'alumnat aprèn molt ràpid a familiaritzar-se amb l'entorn i utilitza el potencial de la tecnologia per a millorar els seus aprenentatges. Amb tot, s'ha de facilitar l'ús amb eines senzilles per evitar que la tecnologia sigui una barrera i no una ajuda. A vegades caldrà donar suport tècnic més individualitzat a estudiants amb més dificultat per l'aprenentatge tecnològic, tot i que l'alumnat és molt col·laboratiu en aquest aspecte i tendeixen a demanar-se ajuda entre ells.

D'altra banda, també es confon la presentació digital amb el contingut, i que pel fet de personalitzar l'eportfolio amb moltes fotos, eines, enllaços hi ha alumnat que es pensa que ja n'hi ha prou. Per evitar això, cal deixar clar d'entrada la valoració de la presentació en els criteris d'avaluació de l'eportfolio, posant l'èmfasi en els continguts. (Tosh et all, p.10)

En definitiva, implementar l'ús de l'eportfolio requereix un aprenentatge inicial metodològic i tecnològic que vol esforç i temps per entendre el concepte i practicar-lo. Només amb la pràctica, aquest procés es va assimilant: primer la tecnologia i més lentament la metodologia. Sovint és en el moment de la reflexió que l'alumnat s'adona del benefici de l'eportfolio com a eina per a aprendre.

2.3 Comentaris de l'alumnat

A l'acabar el projecte d'eportfolio en anglès durant els 2 cursos de batxillerat, es demana a l'alumnat que comentin obertament i de forma anònima el projecte. (S'ha respectat la llengua i ortografia originals).

"It's evident that all the work we've made this two years have been very useful in my case. I think that we learned to use the computer with the english language. And also because we can see the evolution between the first days we start the blogs and portfolios and it state now. "

"Considero que l'assignatura d'anglès és una de les que et prepara més bé, és a dir, treballes (perquè s'ha de treballar molt entre blogs, portfolios..) i finalment pots veure la teva evolució en l'idioma. El fet de fer orals presentations ens fa agafar molta més confiança en nosaltres mateixos, i ja no només alhora de fer-les davant de la teva classe, sinó que també per l'exposició del treball de recerca i per exposicions orals de qualsevol tipus (jo me n'he adonat aquesta setmana santa, que vaig haver de fer una exposició oral en un curset que vaig fer, i no em va costar gens)."

"Segueixo opinant que els blogs i portfolios contin tant com fins ara, ja que requereix molta més feina que un examen i aquesta feina si que ajuda als alumnes a veure la seva evolució durant aquests dos anys de batxillerat."

"Crec que tant el treball per escrit com el visual, per exemple blogs, portfolios, films, etc., han servit per a millorar el nostre nivell d'anglès.

"Particularment, el blog i el portfolio m'han servit per a demostrar el meu nivell d'anglès, l'evolució que tinc amb aquest, així com també, ja que s'ha d'anar fent entrades de tan en tan, mai deixem de tenir pràctica en utilitzar la gramàtica estudiada a classe, i això comporta que la memoritzem amb més facilitat."

"En general, m'ha agradat aquest nou sistema d'evaluació d'anglès. Molta gent que no pertany a aquest institut tenen una bona crítica sobre el sistema que els explico que hi ha, en l'anglès,

en aquest institut. I això ha fet que ho valori més tot des d'aleshores, ja que ens doneu molta llibertat en practicar o demostrar, sigui de la manera que sigui, tot el que volem i sabem. Recomano aquest sistema per als pròxims alumnes que venen darrere nostre."

"El projecte em sembla bé i es poden aprendre moltes coses, però a vegades crec que hi han coses que són inútils com per exemple tornar a escriure les redaccions que ja s'han entregat un cop a classe o als podcast que ja s'han fet a classe. Aquesta coses l'únic que fan és perdre el temps perquè jo penso que no hi ha cap que vagi a altres portfolios per mirar el que altres han fet. Tot l'altre em sembla bé i he apres molt fent aquestes coses ja que quan he arribat aquí el meu nivell d'anglès era practicament nul i ara em puc expressar i escriure encara que no ho fagi del tot bé."

"Aquesta manera de fer proposada per el departament d'angles de l'ies Castelló d'Empúries crec personalment, que és una bona manera d'apendre anglés, sobretot la manera de treballar a les classes, ara bé, la feina del portfolio i del blog entenc que és per plasmar el que em fet i perquè el treball dut a terme durant tot el curs, però és una feina molt pesada i dura de fer."

"Jo crec que aquest project millora la fluïdesa alhora de parlar i entendre l'anglès (que en el fons és el que més utilitzem) i no tant la gramàtica, escrit i ortografia.

Pel que fa els sistemes de puntuació jo crec que es molt injust(per dir-ho d'alguna manera). La finalitat d'una assignatura és assolir els conceptes i per això hi ha els examens que serveixen per determinar el que s'ha après i el que no. Per tant els examens són la part més important d'una assignatura i no pas el treball a classe (on et pots ajudar d'un diccionari, d'una persona o d'internet) Per tant, els examens haurien de comptar més!"

Conclusions

Ensenyar i avaluar per competències és un dels reptes que tenim el professorat del segle XXI per a fomentar en l'alumnat una participació activa en la societat del coneixement, en tota la seva complexitat.

Treballar per competències implica potenciar habilitats, sabers, actituds i valors de tot l'alumnat. És un enfocament global, des de totes les disciplines per a un aprenentatge significatiu i funcional que ajudi a resoldre problemes i situacions de creixent complexitat, pròxims a la realitat pròpia.

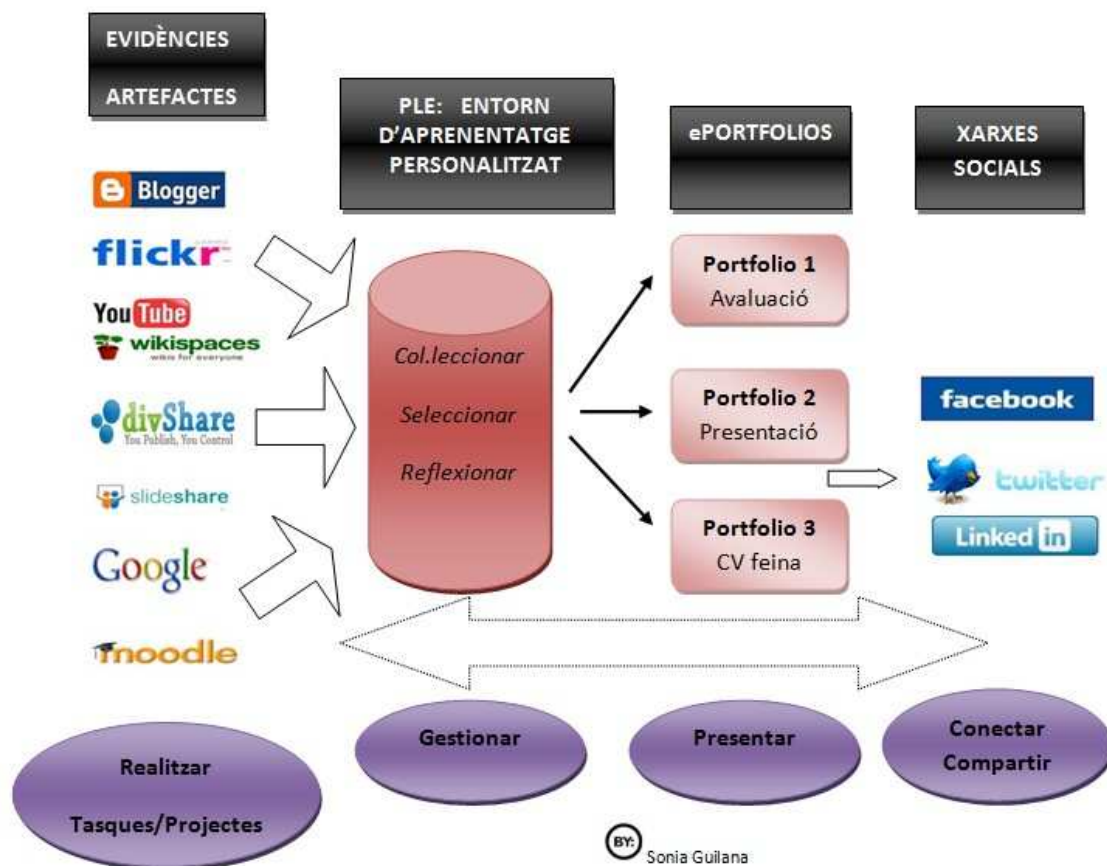
Avaluar l'assoliment de competències és complicat i necessari. És molt més complex que valorar amb un aprovat o suspès el recordatori memorístic d'uns continguts. Les competències s'avaluen durant tot el procés d'aprenentatge, a través d'evidències relacionades amb descriptors molt concrets i observables.

El portfolio és un dels instruments per avaluar l'aprenentatge per competències, perquè recull evidències durant tot el procés d'aprenentatge. Les diferents tasques/projectes s'avaluen amb eines com les graelles amb descriptors competencials i criteris d'avaluació corresponents. Així el professorat i alumnat unifiquen criteris per a dissenyar, realitzar i avaluar un treball competencial des del principi, de forma transparent. Al mateix temps, les diferents tasques/projecte, si es van col·leccionant en el portfolio, van mostrant l'evolució de l'aprenent. Quan l'alumnat ha de seleccionar les tasques/projectes que millor compleixin els criteris d'avaluació per objectius, té lloc la reflexió conscient sobre el procés d'aprenentatge: autoavaluar-se per a regular nous aprenentatges. Aprendre a aprendre i amb autonomia capacita gradualment l'alumnat a planificar, controlar, canviar estratègies que no funcionen i finalment a transferir en altres situacions aquest procediment per a seguir aprenent de per vida.

La incorporació de la tecnologia digital en el portfolio promou un aprenentatge integrat a través de l'hípertext, on el coneixement s'enllaça amb noves informacions d'internet i s'actualitza de forma constant, a demanda, en qualsevol lloc i a qualsevol hora. S'incorporen nous formats com el vídeo, el podcast, imatges que promouen la competència audiovisual. Amb el treball de l'eportfolio, l'estudiant crea una identitat digital com a part de la construcció de la seva biografia; una presència en línia personalitzada que fomenta la competència comunicativa amb una audiència real, potencialment molt més àmplia; ja siguin de la comunitat educativa, com els companys i el professorat, o bé fora d'aquesta, la família,

coneguts, interactuant amb membres de les seves pròpies xarxes socials o altres usuaris d'internet que comparteixen inquietuds, idees i recursos.

A l'hora, l'eportfolio, a més d'avaluació i presentació (com a identitat digital), també pot servir, escollint les evidències apropiades i la reflexió sobre aquestes, com a complement d'un Currículum Vitae a l'hora de buscar feina, una demostració pràctica d'experiències i aprenentatge competencial. Aquesta multi-funcionalitat de l'eportfolio es recull en aquest gràfic:

Després de la nostra experiència de 3 anys amb el projecte [d'eportfolio al batxillerat](#), constatem que és una eina que ajuda a millorar els aprenentatges de tot l'alumnat. Els objectius que ens vam proposar amb el projecte eren millorar la competència comunicativa en anglès, en especial la dimensió oral, i la competència digital, amb l'ús de la tecnologia com a eina d'aprenentatge i de comunicació. Tenim 3 indicadors d'assoliment dels objectius:

- 1- Els portfolios digitals de tot l'alumnat : La col·lecció durant tota l'etapa, i la selecció i justificació d'evidències al final de segon de la seva competència comunicativa (dimensió oral i escrita)
- 2- Els resultats de la prova de llengua anglesa a les PAAU del nostre centre
- 3- La reflexió del professorat participant

Pel que fa al primer punt, tot l'alumnat té la percepció que ha millorat el seu aprenentatge, malgrat que no sempre l'hi ha agradat tots els procediments. Les mostres d'aprenentatge que seleccionen en els seus eportfolios així ho reflecteixen. Amb tot, l'alumnat que ha sabut reflexionar sobre els aprenentatges amb suport de criteris lingüístics, comunicatius i/o de creixement personal, és més conscient del procés de millora que l'alumnat que no ha fet la reflexió i només s'ha limitat a col·leccionar evidències.

En segon lloc, els resultats de l'examen de llengua anglesa a PAAU són aquests. S'observa una millora i que es consolida en els anys del projecte, respecte a resultats anteriors i a la mitjana de Catalunya.

CURS ACADÈMIC	ALUMNES PRESENTATS	MITJANA CENTRE	MITJANA CATALUNYA
2004-2005 (abans projecte)	24	5,13	5,46
2005-2006 (abans projecte)	27	5,86	5,91
2006-2007 1r any projecte	22	6,15	5,28
2007-2008 2n any projecte	24	7,18	6,09
2008-2009 3r any projecte	48	6,52	6,29

Font dades PAAU: <http://www.gencat.cat/diue/ambits/ur/universitats/acces/vies/pau/info/estadistiques/index.html>

Finalment, el professorat implicat argumenta que un dels elements més satisfactoris és la millora de la competència comunicativa de TOT l'alumnat, fos quin fos el seu nivell a l'iniciar el batxillerat. També s'ha avançat en el treball autònom, en la gestió del propi aprenentatge i l'autoavaluació, així com una millora clara de la competència digital per a aprendre i comunicar-se. D'aquesta manera, considerem que des de la nostra àrea, hem contribuït a

desenvolupar competències bàsiques de l'alumnat, un "empowerment" per a continuar aprenent anglès al llarg de la vida de manera més autodirigida.

Alguns dels aspectes negatius són que treballar amb eportfolio implica un **canvi de creences** en el professorat i l'alumnat, molt avesat als exàmens tradicionals, i que només les evidències dels resultats amb el temps poden anar canviant aquestes creences. És important que l'eportfolio estigui **integrat en l'ensenyament i aprenentatge** i no sigui una eina intrusiva a final de trimestre o curs, perquè l'alumnat vagi assimilant la finalitat de l'eina d'avaluació.

És un instrument que també implica una **inversió de temps i feina inicial tan metodològica com tecnològica** i per tant cal **planificar curosament** per a disposar-ne. És essencial donar a l'alumnat **temps a l'aula** per anar fent les activitats, sobre tot les inicials on també hi ha l'aprenentatge digital, així com la col·lecció, selecció i sobre tot la reflexió de les evidències per l'eportfolio. És un procediment nou i cal un suport continuat; i també al professorat, per a formar-se amb la nova metodologia i la tecnologia associada. **La figura d'una persona coordinadora** que doni suport en els dos sentits, així com d'un treball en equip per a posar en comú reflexions, problemes i solucions, facilitarà una implementació més efectiva.

També es desitjable una **major implicació institucional** (del centre, de més àrees) perquè ajudaria a que pràctiques com l'eportfolio no fossin millores aïllades, sinó que repercutissin amb un impacte més gran en els aprenentatges .

Referències

- ⁱ Comissió Europea, Educació i Formació, (1999). *The Bologna declaration*. Brussel·les. Accessible a: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/MDC/BOLOGNA_DECLARATION1.pdf [consultat juliol 2009]
- ⁱⁱ OCDE (2005). *The Definition and Selection of Key Competencies*. París: OECD Accessible a <http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf> [consultat octubre 2008]
- ⁱⁱⁱ Generalitat de Catalunya, (2006). L.O.E n 106 Sup. N11 accessible a <http://www.gencat.cat/educacio/butlleti/professors/noticies/LOEcatala.pdf> [consultat octubre 2008]
- ^{iv} Generalitat de Catalunya, (2007). D.O.G.C n 4915. Accessible a <https://www.gencat.cat/diari/4915/07176092.htm> [consultat juliol 2008]
- ^v Consell d'Europa (2003). *Marc europeu comú de referència per a llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. ISBN 84-393-6159-9. Disponible a <http://www20.gencat.cat/portal/site/Llengcat/menuitem.b318de7236aed0e7a129d410b0c0e1a0/?vgnnextoid=7b76bd051ca62110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=7b76bd051ca62110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>
- ^{vi} UNESCO Divisió Educació (1996) *La educación encierra un tesoro*. Unesco: París. Accessible a http://www.unesco.org/delors/delors_s.pdf p. 20 [consultat setembre 2008]
- ^{vii} Generalitat de Catalunya, *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* n. 4915, p.21877
- ^{viii} OCDE (2005). *The Definition and Selection of Key Competencies*. París: OECD. Accessible a <http://www.oecd.org/dataoecd/47/61/35070367.pdf> [consultat octubre 2008]
- ^{ix} OCDE(2006). *Programme for International Student Assessment. PISA en español*. París: OECD. Accessible a http://www.oecd.org/document/25/0,3343,en_32252351_32235731_39733465_1_1_1_1,00.html [consultat octubre 2008]
- ^x UNESCO (2008). *ICT Competency Standard for Teachers*. París. Accessible a <http://cst.unesco-ci.org/sites/projects/cst/The%20Standards/ICT-CST-Competency%20Standards%20Modules.pdf> (foreword) [consultat octubre 2008]
- ^{xi} Generalitat de Catalunya, Departament Educació (2009). *Del Currículum a les Programacions: Una oportunitat per a la reflexió pedagògica a l'Educació Bàsica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, p.12
- ^{xii} Esteve, Olga (2008). *La Vida de la Competència*. Jornades de Bones Pràctiques, UPF <http://www.upf.edu/pqe/bones-practiques/>
- ^{xiii} Siemens, G; Tittenberger, P (2009) *Handbook of emerging technologies for learning*. Manitoba: University of Manitoba, p.1. Disponible a http://umanitoba.ca/learning_technologies/cetl/HETL.pdf [Consultat el març, 2009]
- ^{xiv} Cassany, D (2006) *Del Portafolis a l'e-PEL a El Portafolis(Monogràfic)*. Revista de Didàctica de la Llengua i la Literatura n.39, Ed. Graó, p 7-15
- ^{xv} Queensland University of Technology. *Australian eportfolio Project*. Brisbane. <http://www.eportfoliopractice.qut.edu.au/> [Consultat el març, 2009]
- ^{xvi} EIFEL, European Institute for E-learning (2007). *Europortafolio* accessible a <http://www.eifel.org/about/europortafolio> [consultat gener 2009]

- ^{xvii} JISC, Joint Information Systems Committee for further and higher education. *E-portfolios*. <http://www.jisc.ac.uk/publications/filter.aspx?Tags=18>[Consultat el març, 2009]
- ^{xviii} Kennisnet. E-portfolio NL. <http://e-portfolio.kennisnet.nl/english>[Consultat el juliol, 2009]
- ^{xix} Barberà, E; Almirall, M; Mora, J; (2009). *The practical application of e-portfolio at the Open University of Catalonia: assesment of competence based learning*. Lisboa: ICTE (International Conference on Multimedia and ICT in Education. Accessible a <http://www.formatex.org/micte2009/book/670-673.pdf>[Consultat el maig, 2009]
- ^{xx} RIMA, Recerca i Innovació en Metodologies de l'Aprenentatge . *Eportfolio de l'estudiant*. Barcelona: UPC <https://www.upc.edu/rima/grups/gtpoe> [Consultat el desembre, 2008]
- ^{xxi} Barberà, E (coord). (2007). Red portfolio electrónico. *Informe implantación nacional de eportfolios*. http://www.redportfolio.org/images/stories/informes/informe-red_final.pdf [Consultat el maig 2009]
- ^{xxii} Hilzensauer, W (coord) (2008). *MOSEP project* . European Commission, Education and Culture. Accessible a <http://www.mosep.org/> [consultat novembre 2008]
- ^{xxiii} Becta (2007) Impact Study of eportfolios on Learning. Accessible a: http://partners.becta.org.uk/index.php?section=rh&catcode=_re_rp_02&rid=14007 [consultat desembre 2008]
- ^{xxiv} Council of Europe, Language division. *European Language Portfolio* http://www.coe.int/T/DG4/Portfolio/?L=E&M=/main_pages/portfolios.html [consultat juny 2008]
- ^{xxv} Ministry of Education New Zealand (2009). ePortfolios-Celebrating Learning. Wellington: Editure. Accessible a: www.ppta.org.nz/index.php/resources/web-resources/doc_download/597-eportfolios--celebrating-learning [consultat juliol 2009]
- ^{xxvi} EIFEL (European Institute for E-learning) 2007 Europortafolio accessible a <http://www.eifel.org/about/europortfolio> [consultat gener 2009]
- ^{xxvii} Sutherland, S Powell ,J; a JISC (2008) *Effective Practice with e-portfolios*. Bristol: JISC. Disponible a <http://www.jisc.ac.uk/publications/documents/effectivepracticeportfolios.aspx>[Consultat desembre 2008]
- ^{xxviii} Barberà, E.; Bautista, G.; Espasa, A.; Guasch, T. (2006). *Portfolio electrónico: desarrollo de competencias profesionales en la Red*. Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC). Vol. 3, n.º 2. UOC. Disponible a http://www.uoc.edu/rusc/3/2/dt/esp/barbera_bautista_espasa_guasch.pdf [consultat novembre 2008]
- ^{xxix} Barrett, Helen (2009). *Electronic portfolios* <http://electronicportfolios.org/faq.html> [consultat gener 2009]
- ^{xxx} Barrett, Helen (2009) ; JISC (2008) *Effective practice with e-portfolios*; Barberà et all (2006)
- ^{xxxi} Siemens, G (2004). *Eportfolios*. <http://www.elearnspace.org/Articles/eportfolios.htm> [consultat desembre 2008]
- Esteve, O ; Arumí, M (2005). *Evaluación de competencias y el portfolio del estudiante: dos experiencias en asignaturas de la Lengua Alemana y de Interpretación Simultánea*, a Actas del Congreso Internacional de la Asociación Ibérica de Estudios de Traducción e Interpretación, AIETI, Granada, pp. 321-344 Accessible a <http://www.xtec.cat/fadults/formacio/semi/autoapre/evaluacion.pdf>

- ^{xxxii} Barberà, H; Gewerk, A; Rodríguez, JL (2009). *Portafolios electrónicos y educación superior en España: Situación y tendencias*. RED, Revista de Educación a Distancia. Número monográfico VIII.- Disponible a <http://www.um.es/ead/red/M8/intro.pdf> p. 6 [consultat maig 2009]
- ^{xxxiii} George Siemens (2004) ;
Lorenzo, G; Ittelson, J (2005). *An overview of E-portfolios* . Educause learning initiative <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ELI3001.pdf> [consultat desembre 2008]
Rate, Nick (2008). Assessment for learning and eportfolios. Ministry of Education eFellow <http://nickrate.com/2008/12/23/efellow-research-report/> p.6-23 [consultat gener 2009]
Albuquerque, F ; Laranjeiro, M (Eds) (2008). *E-portfolio in Education. Practices and Reflections*. ISBN: 978-989-95341-3-1 disponible a <http://194.117.13.130/pessoal/ulfcost/c/media/doc/e%C2%ADPortfolioinEducationv2.pdf> [consultat febrer 2009]
- ^{xxxiv} George Siemens(2004); Barrett, H (2001). *Introduction to electronic portfolios*. Disponible a <http://electronicportfolios.com/handbook/IntroEPortfolio.pdf>; [consultat octubre 2008]
Barberà, H et all, (2006);
Hilzensauer, W; (coord) (2008). http://wiki.mosep.org/Mosep/?title=mosep:Module_1
- ^{xxxv} Esteve, O (2009). *La interacción, un proceso que implica conversar*. Cuadernos de Pedagogía, número391, Juny.
- ^{xxxvi} George Siemens (2004). *Connectivism. A Learning Theory for the Digital Age*. Disponible a <http://www.elearnspace.org/Articles/connectivism.htm> [Consultat el setembre, 2008]
Downes, S (2006). *Learning Networks and Connective Knowledge*. Disponible a <http://it.coe.uga.edu/itforum/paper92/paper92.html> [consultat desembre 2008]
- ^{xxxvii} Cobo, C; Kuklinki, HP (2007). *Planeta web 2.0. Inteligencia colectiva o medios fast food* . Barcelona, /México DF: UVIC/Flasco. Accessible a <http://www.planetaweb2.net/> [consultat desembre, 2007]
- ^{xxxviii} Levy a Jenkins , Henry (2002). *Interactive Audiences? The Collective Intelligence of Media Fans*. Cambridge: Massachussets Institute of Technology. <http://web.mit.edu/cms/People/henry3/collective%20intelligence.html> [consultat Febrer, 2009]
- ^{xxxix} Rheingold, Howard (2002). *Smart mobs. The next social revolution* . Cambridge (Massachussets): Perseus Publishing.
- ^{xl} Surowiecki, James (2004). *The Wisdom of Crowds: Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations*. New York: Random House.
- ^{xli} O'reilly, Tim (2004). *The Architecture of Participation*. Accessible a : http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/articles/architecture_of_participation.html
- ^{xlii} Mao, Isaac (2007). Sharism. A Mind Revolution. <http://freesouls.cc/essays/07-isaac-mao-sharism.html>
- ^{xliiii} Downes, S (2007). What Connectivism is. <http://halfanhour.blogspot.com/2007/02/what-connectivism-is.html> [consultat gener 2009]
- ^{xliiv} McLuhan , Marshall; (1964). *Understanding Media*. London: Routledge. Reprint 2008, p.7
- ^{xliv} Tosh, D; Light, T P; Fleming, K; Haywood, J (2005). *Engagement with Electronic Portfolios: Challenges from the Student Perspective*. Edinburg: University of Edinburg. Accessible a <http://homepages.ed.ac.uk/jhaywood/papers/Engagement%20with%20Electronic%20Portfolios.pdf> [consultat, desembre 2008]